

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/stan-wojenny/106872,Zakazane-swieto-Obchody-3-Maja-w-1982-r.html>

Demonstracja NSZZ „Solidarność” w dniu 3 maja 1982 r. na Placu Zamkowym w Warszawie (fot. z zasobu IPN)

ARTYKUŁ

Zakazane święto. Obchody 3 Maja w 1982 r.

OKRES HISTORYCZNY

(1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: KATARZYNA ADAMÓW 02.05.2024

Nowa sytuacja społeczno-polityczna, w jakiej znalazła się Polska po 1945 r. spowodowała zmiany w kalendarzu uroczystości państwowych. Tuż po wojnie obchody uchwalenia Konstytucji 3 maja przybrały antyradziecką i antykomunistyczną formę, a sama rocznica stała się niejako symbolem

niepodległej Polski.

W 1951 r. władze komunistyczne oficjalnie zniosły to święto. W związku z tym w dniu 3 maja zakłady pracy funkcjonowały tak jak w dni powszednie, a dzieci uczęszczały do szkół.

Zupełnie inaczej wyglądał również dzień 1 maja, który przez cały okres PRL był ważnym i hucznie obchodzonym świętem. Z tej okazji sklepy zaopatrywano w brakujące na rynku produkty, pracownikom zakładów wypłacano nagrody pieniężne i bony towarowe. Z myślą o dzieciach organizowano gry i zabawy w parkach i na skwerach. Aby nie przypominać Polakom o święcie 3 Maja, już dzień wcześniej ściągano flagi i usuwano świąteczne akcenty z ulic i budynków publicznych.

Tradycję obchodzenia zniesionego przez władze święta kultywowano przede wszystkim w kościołach. Duchowni organizowali uroczystości maryjne ku czci Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski, śpiewano hymny i pieśni patriotyczne.

Konfrontacja w stanie wojennym

Po wprowadzeniu stanu wojennego 13 grudnia 1981 r. wzmocniono kontrolę społeczeństwa. Protesty miały charakter symboliczny. W zakładach pracy trzynastego każdego miesiąca minutą ciszy czczono ofiary decyzji Jaruzelskiego. W niektórych zakładach pracy organizowano pięciominutowe strajki.

Po prawie sześciu miesiącach od wprowadzenia stanu wojennego, 1 maja 1982 r. doszło do pierwszej tak poważnej konfrontacji władzy ze społeczeństwem. Członkowie zdelegalizowanej „Solidarności” zorganizowali manifestację ku czci ludzi pracy, stojącą w opozycji do oficjalnych obchodów państwowych. Obok udziału w tradycyjnym pochodzie, demonstranci licznie uczestniczyli w mszach świętych w warszawskich kościołach. Opozycyjne obchody Święta Pracy przebiegły bez zakłóceń. Oddziały milicji skupiły się przede wszystkim na „zabezpieczeniu” oficjalnych uroczystości i ochronie przedstawicieli władz.

**Święto 3 maja w czasach Polski
„ludowej”**

**Demonstracja NSZZ
„Solidarność” w dniu 3 maja 1982
r. na Placu Zamkowym w
Warszawie (fot. z zasobu IPN)**

**Demonstracja NSZZ
„Solidarność” w trakcie
obchodów rocznicy uchwalenia
Konstytucji 3 maja w Warszawie.
Fotografia z punktu
obserwacyjnego, widok z Placu
Zamkowego w Warszawie w
kierunku Krakowskiego
Przedmieścia. 3 maja 1982 r. (fot.
z zasobu IPN)**

Zupełnie inny charakter miały obchody 3 Maja. Nielegalne święto zgromadziło na ulicach tłumy warszawiaków, głównie na Starym Mieście. Do pilnowania porządku w centrum miasta władze skierowały ponad 6 tysięcy funkcjonariuszy ZOMO i członków ORMO. Na placu Zamkowym zgromadzono samochody milicyjne, armatki wodne i wyrzutnie granatów łzawiących. Około godziny 16.00 milicjanci przystąpili do

rozpędzania manifestantów. Część z nich w panice uciekła w boczne uliczki Starówki. Szukali schronienia w kościołach, na klatkach schodowych, a nawet w prywatnych mieszkaniach przypadkowych ludzi. Doszło też do regularnej bitwy z milicjantami. Funkcjonariusze ZOMO użyli pałek, granatów gazowych i działek wodnych. W niektórych armatkach woda była barwiona, aby zomowcom było łatwiej rozpoznać i zatrzymać aktywnych uczestników starć.

Funkcjonariusze znajdujący się w punktach obserwacyjnych i „tajniacy” wmieszani w tłum rejestrowali przebieg wydarzeń za pomocą kamer i aparatów fotograficznych. Aby odeprzeć atak ze strony służb porządkowych, manifestanci pośpiesznie budowali barykady. Do samoobrony wykorzystali płyty chodnikowe, stoliki, krzeselka, ławki i kosze na śmieci. W kierunku milicjantów rzucali także butelki i koktajle Mołotowa. Walki uliczne trwały do późnych godzin wieczornych. W czasie demonstracji zatrzymano ponad 280 osób. W przypadku większości z nich skierowano wnioski w trybie przyspieszonym do kolegium ds. wykroczeń w związku z art. 50 ust. 1 dekretu o stanie wojennym w sprawie udziału w akcjach protestacyjnych.

* * *

Rok później obchody wciąż nielegalnych uroczystości przebiegły w spokojniejszej atmosferze, jednak samo Święto Narodowe Trzeciego Maja przywrócono dopiero w 1990 r.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ